

Către: Ministerul Fondurilor Europene,
Autoritatea de Management pentru Programul Operațional Capital Uman (POCU),
CC: Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului și Adopție
(ANPDCA)

E-mail: serviciisociale@fonduri-ue.ro, cabinet.posdru@fonduri-ue.ro,
office@anpfdc.ro

Fax. ANPDCA: 021-312.74.74

Ref: Ghidul Solicitantului Condiții specifice “Servicii sociale și socio-profesionale la nivelul comunității pentru copii și tineri”, publicat spre consultare

București, 30.03.2018

CENTRUL DE RESURSE JURIDICE	
<u>INTRARE</u>	Nr. 48
IEȘIRE	
Data 30.03.2018	

SCRISOARE DESCHISĂ

Ca urmare a lansării spre consultare publică a Ghidului Solicitantului- Condiții specifice “Servicii sociale și socio-profesionale la nivelul comunității pentru copii și tineri” de către AM POCU pe data de 19.03.2018, cu termen de trimitere a observațiilor/propunerilor până la data de 30.03.2018,¹ Centrul de Resurse Juridice și Asociația Pro ACT Suport solicită:

- prelungirea perioadei de consultări
- organizarea mai multor dezbateri publice cu actori relevanți pentru subiectul dezinstituționalizării și furnizării de servicii la nivelul comunității
- asigurarea că în procesul de elaborare/consultare sunt direct implicați rezidenții din centre și familiile acestora sau ale celor în risc de abandon
- publicarea tuturor documentelor care au stat la baza elaborării acestui ghid, cu precădere a “Planului de prioritizare a închiderii centrelor de plasament clasice” elaborat de ANPDCA în cadrul proiectului SIPOCA 2 (2017).²
- asigurarea că Punctul de Contact pentru monitorizarea Convenției ONU pentru drepturile persoanelor cu dizabilități înființat în baza Legii nr. 8/2016 – este direct implicat în procesul de elaborare/completare și monitorizare a procesului de dezinstituționalizare și înființare a serviciilor în comunitate.

¹ Anunț disponibil la: <http://www.fonduri-ue.ro/presa/noutati-am-oi/details/6/407/spre-consultare.-ghidul-pocu-%E2%80%9Cservicii-sociale-%C8%99i-socio-profesionale-la-nivelul-comunit%C4%83%C8%9Bii-pentru-copii-%C8%99i-tineri%E2%80%9D>

² Presupunem că este vorba despre acest proiect: http://www.copii.ro/programe_inter/elaborarea-planului-de-dezinstituționalizare-a-copilor-din-instituti-si-asigurarea-tranzitiei-ingrijirii-acestora-in-comunitate-cod-sipoca-2/

Lecturând textul Ghidului sus-menționat, constatăm mai multe probleme fundamentale care necesită schimbarea filozofiei ce stă în spatele acestuia:

1. Procesul de consultare nu este transparent, "Planul de prioritizare a închiderii centrelor de plasament clasice" elaborat de ANPDCA în cadrul proiectului SIPOCA 2 (2017), citat în Ghid și care înțelegem că a stat la baza dezvoltării activităților prevăzute pentru această linie de finanțare, nu a fost făcut public;
2. Deși obiectivul finanțării de aproape 65 milioane de euro este dezinstituționalizarea copiilor (nu a tuturor, ci doar a celor din anumite centre) inclusiv a celor cu dizabilități, activitățile prevăzute dezvoltă servicii, în fapt, în instituții mai mici (case de tip familial și apartamente). Astfel, deși Programul Operațional care finanțează se numește Capital Uman și ar trebui să finanțeze servicii sociale la nivelul comunității, se pare că statul român intenționează să continue ca și până acum, cu același tip de servicii, inadecvate/insuficiente dezinstituționalizării, omitând investiția în resursa umană și investiția în crearea de servicii noi ca tipologie, adaptate vieții în comunitate, care să reflecte cu adevărat schimbarea de paradigmă necesară dezinstituționalizării;³
  - 2.1 Lipsesc, astfel, din grupul țintă al Ghidului asistenței sociali⁴, cât și mulți alți profesioniști esențial a fi formați altfel decât până acum, pentru a construi viața în comunitate și a schimba paradigma, cum ar fi: psihologi și psihopedagogi, alt personal din autorități ale administrației publice locale, educatori, furnizori privați de servicii, etc. De asemenea, din toată această dezbatere lipsesc și alți actori cu responsabilități primare pentru o reformă reală a sistemului, și-anume universitățile, cu precădere: facultățile de asistență socială și psihologie și departamentele de pregătire a personalului didactic; cât și Colegiul Asistenților Sociali și Colegiul Psihologilor.
  - 2.2 Expriența CRJ și Pro ACT Suport ne-a arătat că, dincolo de condițiile existente în instituții, avem o problemă serioasă de mentalitate și, de multe ori, de etică profesională. Faptul că ghidul prevede doar extinderea serviciilor deja existente în legislație, inclusiv serviciile specifice pentru copiii cu dizabilități,

³ Un raport de control derulat în 2016 de Agenția Națională pentru Plăți și Inspecție Socială (ANPIS) preciza faptul că doar 37,16% din totalul personalului angajat în cadrul serviciilor publice de asistență socială verificate are studii de specialitate în domeniul asistenței sociale. Vezi ANPIS, Raport tematic național "Control privind respectarea prevederilor H.G. 691/2015 pentru aplicarea Procedurii de monitorizare a modului de creștere și îngrijire a copilului cu părinți plecați la muncă în străinătate și a serviciilor de care aceștia pot beneficia, precum și pentru aprobarea Metodologiei de lucru privind colaborarea dintre direcțiile general de asistență socială și protecția copilului și serviciile publice de asistență socială și a modelului standard al documentelor elaborate de acestea", Nr. 2.322/DIS/31.01.2017, p. 11, disponibil la: <http://www.mmanpis.ro/wp-content/uploads/2016/06/Raport-Tematic-Na%C8%9Bional.pdf>

⁴ Deși se menționează la Activitatea 3 "dezvoltarea rețelei de asistenți sociali și a celei de asistenți maternali (...) inclusiv prin furnizarea de programe de formare și schimb de experiență", ulterior asistenții sociali sunt omiși de la indicatorii de realizare și rezultat, și, mai ales, din categoria grup țintă.

oricât de necesare ar fi acestea acolo unde nu există nimic, arată că intenția este de a lucra la fel ca până acum. Or, dezinstituționalizarea și incluziunea în comunitate presupun o schimbare totală de paradigmă, de mentalitate, cât și crearea de servicii noi și, implicit, legislație nouă primară și secundară.

3. În Comentariul Nr. 5 la Articolul 19 al Convenției Privind Drepturile Persoanelor cu Dizabilități (dreptul la viață independentă și incluziune în comunitate), Comitetul ONU privind Drepturile persoanelor cu Dizabilități precizează o serie de aspecte relevante și pentru dezinstituționalizarea copiilor. Acesta explică faptul că instituționalizarea nu ține doar de dimensiune, ci și de control sau nu asupra propriei vieți, cu cine trăiești în aceeași casă; existența sau nu a opțiunilor diferite față de ceilalți copii și posibilitatea de a decide în legătură cu acestea; ideea de a fi sau nu supus aceluiasi program cu alții, decis de alții; rigiditatea rutinei indiferent de opțiuni personale. Comitetul mai precizează: *“Politicile pentru dezinstituționalizare necesită prin urmare implementarea de reforme structurale care merg dincolo de închiderea instituțiilor. Casele mari sau mici sunt în mod special periculoase pentru copii, pentru care nu există substitut la nevoia de a crește într-o familie. Instituțiile ‘de tip familial’ sunt tot instituții și nu pot fi considerate un substitut pentru grija în sânul unei familii.”*⁵ Precizăm, din nou, că ghidul supus consultării de AM POCU prevede și “dezvoltarea de servicii de tip rezidențial (case de tip familial și apartamente) – Subactivitatea 1.1.” în totală contradicție cu ceea ce ar trebui să însemne dezinstituționalizarea pentru copii.
4. Poate cel mai grav este faptul că, așa cum reiese din ghid, abordarea autorităților privind dezinstituționalizarea, funcționează pe principiul “cine vrea și cine poate”. Astfel, ANPDCA ar fi elaborat un set de criterii de prioritizare a închiderii centrelor de plasament și o listă de 50 de centre prioritare pentru dezinsituționalizare. Ulterior, a suplimentat această listă cu încă *“20 de centre de plasament eligibile pentru închidere, care poate fi disponibilă în situația în care DGASPC-urile care au centre care se regăsesc în primele 50 de poziții nu doresc sau nu au capacitatea (s.n.) de a depune proiecte pentru închiderea centrelor respective”*. De asemenea, mai aflăm din ghidul supus consultării: *“Criteriile care au stat la baza prioritizării centrelor de plasament ce urmează a fi închise au fost calitatea serviciilor oferite în cadrul acestor servicii (65%), **opțiunea factorilor de decizie** (s.n.) (25%) și opinia copiilor (10%)”*. Faptul că un demers guvernamental, cu finanțare asigurată prin fonduri europene, cum este dezinstituționalizarea copiilor, se poate implementa în funcție de dorința și

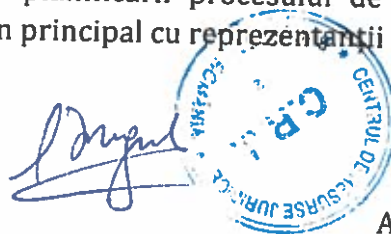
⁵ Comitetul ONU pentru Drepturile Persoanelor cu Dizabilități, *Comentariul General Nr. 5 (2017) privind viața independentă și incluziunea în comunitate*, CRPD/C/GC/5, alin. 16 (c), disponibil la: http://tbinternet.ohchr.org/_layouts/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CRPD%2fC%2fGC%2f5&Lang=en

capacitatea autorităților locale, respectiv a factorilor de decizie (care vor fi fiind ei) este inadmisibil din perspectiva drepturilor copiilor și deosebit de îngrijorător din perspectiva funcționării aparatului de stat.

5. În acest ghid, nediscriminarea poate fi cu totul "evitată" fiind doar una din trei teme secundare FSE a fi abordate⁶, respectiv una din trei teme orizontale⁷, obligatoriu fiind a aborda doar una dintre ele, desi combaterea discriminării în rândul populației majoritare - în contextul în care copiii instituționalizați în general sunt discriminați⁸, cu atât mai mult dacă sunt copii cu dizabilități, copii romi, sau diferiți în alt fel care-l face vulnerabili la discriminare – este o condiție indispensabilă incluziunii.

Am descris mai sus principalele probleme identificate de noi. Solicităm, așadar, punerea în acord cu recomandările internaționale⁹ și bunele practici în materia dezinstituționalizării,¹⁰ și reluarea planificării procesului de dezinstituționalizare în dezbatere cu toți actorii relevanți, în principal cu reprezentanții celor direct afectați.

Georgiana Iorgulescu,
Directoare executivă
Centrul de Resurse Juridice

Cerasela Predescu
Manager General
Asociația Pro ACT Suport

Persoană de contact: Georgiana Iorgulescu, Directoare executivă, Centrul de Resurse Juridice, 0722.505.181

⁶ Temele secundare sunt: inovare socială; îmbunătățirea accesibilității, a utilizării și a calității tehnologiilor informației și comunicațiilor; și nediscriminarea. Conform Anexei 3, criteriile de evaluare tehnică și financiară, cine abordează o singură temă primește un punct, iar cine abordează două, primește două puncte. Nu există și opțiunea de a primi trei puncte pentru cine le abordează pe toate trei.

⁷ Temele orizontale sunt: dezvoltarea durabilă; egalitatea de șanse și non-discriminarea; și promovarea egalității între femei și bărbați.

⁸ Conform unui sondaj realizat de TNS pentru Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării în 2015, 71% dintre români consideră că copiii instituționalizați sunt într-o anumită măsură discriminați (http://api.components.ro/uploads/1d3a0bf8b95391b825aa56853282d5da/2016/10/Sondaj_TNS_CNC_D_2015.pdf), p. 19.

⁹ Vezi spre exemplu comentariile Comitetului ONU privind drepturile copilului, *Observații concluzive privitoare la al cincilea raport periodic al României* (2017), CRC/C/ROU/CO/5, care precizează (alin. 31), printre altele, că "rămâne îngrijorată de faptul că statul parte [i.e. România] nu are un model pentru dizabilitate bazat pe drepturile omului", disponibil la: http://tbinternet.ohchr.org/_layouts/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CRC%2fC%2fROU%2fCO%2f5&Lang=en.

¹⁰ Vezi resursele și indicatorii creați de Agenția UE pentru Drepturi Fundamentale în materia dreptului la viață independentă pentru persoanele cu dizabilități: <http://fra.europa.eu/en/proiect/2014/rights-persons-disabilities-right-independent-living/publications>.